

INDEX ORGANICUS

A-Á

Aeroexpress Magyarország rögtön két légitársaság megalapításával reagált légi felségjogának visszaszerzésére. A rövidebb életű Aeroexpress Rt. (1922-1926) budapesti és balatoni sétarepülések, valamint belföldi járatok üzemeltetése mellett, Zágrábba, Prágába, Bukarestbe és Bécsbe szállított utasokat. A társaság postaszolgálatot is vállalt, ennek ellenére gazdaságtalanná vált és 1926-ban beszüntette működését. Az Aeroexpress pilótája volt az Atlanti-óceán átrepülésével hírnevet szerzett ENDRESZ György is.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

Entente (ANTANT) az Anglia és Franciaország között 1904. IV. 8.-án Londonban aláírt szerződés, az *Entente Cordiale* (a.m. Szívélyes Egyetértés) szóból származik, általában a szövetséges rendszer (*antant hatalmak* = Nagy-Britannia és Franciaország) és a körük csoportosult országok együttes megnevezése. Az antant hatalmak más megnevezése a Szövetséges és Társult Hatalmak, melyek a II. világháborúban a Német Birodalommal és az antikomintern paktumot aláírt szövetségeseivel szemben álló, a háborút győztesen befejező „antifasiszta koalíció” (Nagy-Britannia, Franciaország, Amerikai Egyesült Államok, Szovjetunió, Belgium, Hollandia), akik a világ táerületi és gazdasági újrafelosztása után, 1945-ben megalakították az Egyesült Nemzetek Szervezetét és 1945-ben békét kötöttek Európa legyőzött államaival, meghatározva azok gazdasági és politikai berendezkedését.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Államvédelmi Hatóság (ÁVH) a 288 009/1948.BM. rendelet önállósította a testületet, amely határrendészeti, folyamrendészeti, légiközlekedési és a Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hatóság (KEOKH) szervezetekből állt. A testület hatáskörét jelentősen kiszélesítette a 288 010/1948.BM. rendelet, amely már lehetővé tette az állam szempontjából aggályosnak minősített személyek kiltatását, rendőrhatalmát felügyelet alá helyezését is. Az Államvédelmi Hatóság vidéki szervezetekkel is rendelkezett. Az Államvédelmi Hatóságot a belügyminisztérium alárendeltségéből a 4 353/1949.MT. rendelettel 1949. XII. 28.-ai hatállyal a minisztertanács közvetlen alárendeltségébe helyezték. Az Államvédelmi Hatóságba integrálták a honvédelmi tárca katonai főcsoportfőnökségét, valamint a honvéd határőrséget. Az ÁVH nyolc főosztállyal működött, vidéki szervezetét pedig 1941-ben a megyerendszerhez igazították, 1952-ben pedig létrehozták a belső karhatalom új részlegét is. 1953-ban az ÁVH és a BM összevonásával a belügyi tárca látta el az államvédelmi, határőrségi, karhatalmi, rendőri, büntetés-végrehajtási, légoltalmi és tűzoltósági feladatokat a belügyi tárca hagyományos közigazgatási teendőit pedig a minisztertanács vette át. Az 1953-as átszervezés nyomán az ÁVH és a BM egyesítette szervezete 15 osztállyal működött. Az 1953. évi szervezeti egyesítés nyomán az Államvédelmi Hatóság megyei szervezetit is egyesítették a megyei rendőri, büntetés-végrehajtási légoltalmi és tűzoltóság szervezetekkel, oly módon, hogy azokat a megyéenként létrehozott belügyi főosztályok irányítása alá helyezték. Nagy Imre miniszterelnök 1956 október 28.-ai rádióbeszédében jelentette be az Államvédelmi Hatóság megszüntetését. Az 1956/35.Tvr. az államvédelmi szervek megszűnése nyomán az állam külső és belső biztonsága elleni bűncselekmények nyomozását a rendőrség hatáskörébe helyezte.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

Államvédelmi Hatóság Belső Karhatalom az Államvédelmi Hatóság három főrészből állt nevezetesen ügynevezett zöld ÁVÓ = Határőrség, kék ÁVÓ = Karhatalom, piros ÁVÓ = kormányőrség, politikai rendőrség. A népies elnevezés az egyenruha hajtóka színéből fakadt.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

ÁVH Vorosilov Határőr és Belső Karhatalmi Tiszti Iskola 1950-1953 között működő tisztképző intézmény.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

B

Belső Karhatalom Tiszti Iskola 1953-1955 között működő tisztképző intézmény.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

Belügyminisztérium az 1848. évi első független magyar kormány óta — a GYURCSÁNY, majd BAJNAI kormány kivételével — folyamatosan létező tárca, amely a közigazgatásért, a rendvédelemért és minden olyan ügyért volt felelős, amely nem tartozott más tárcák kompetenciájába. A GYURCSÁNY és a BAJNAI kormány időszakában a belügyminisztériumból a rendvédelem irányítására hivatott szervezeti egységeket az igazságügyi tárcához telepítették és az igazságügyi minisztériumot átkeresztelték igazságügyi- és rendészeti minisztériummá. Az első független felelős magyar kormány belügyminisztere szemerei SZEMERE Bertalan volt, aki e tisztséget 1848. IV. 7.-étől 1848. IX. 12.-éig töltötte be. Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc belügyminisztériuma a Helytartónácsi Hivatalból, — amelynek hatáskörébe a városrendészet, az egészségügy, az oktatás, az alapítványok, az árvák ügyeivel való foglalkozás stb. tartozott — valamint a országgyűlési ügyekkel foglalkozó Magyar Udvari Kancelláriából fejlődött ki. A belügyi tárca a mindenkor magyar kormányok egyik legfontosabb tárcája volt. A belügyminisztérium épületegyüttese a dualizmus és a két világháború közötti időszakban — a honvédelmi és a pénzügyi tárca épületeivel megegyezően — a Budai Várban álltak. A II. világháború után azonban — amikor a Budai Vár megszűnt Magyarország hatalmi centrumaként működni — mindhárom tárcát a főváros belvárosában helyezték el. A belügyminisztérium a József Attila utca és a Roosevelt-tér által határolt háztömb

épületeit kapta meg, amely épületegyüttes egyik épülete korábban bankszékházként működött. A belügyminisztérium szervezete dinamikusan fejlődött. Az ügyek csoportja szerinti szervezeti egységekből állt. A polgári magyar állam első belügyminisztériumának 1848-1849-ben elviekben négy gyakorlatilag három osztálya volt. Az ügynevezett országlátszati osztály az országgyűléshez és az országgyűlési választásokhoz kapcsolódó teendőket volt hivatott ellátni. A közigazgatási osztály a közigazgatási egységek, alapítványok, örökösödési ügyek, névváltoztatások a ki-, és bevándorlók ügyeit intézte. A rendőri osztály a közcsend és a belbéke fenntartására volt hivatott. Eredetileg nemzetőrségi osztályt is terveztek, azonban az országgyűlés a testületet a miniszterelnök közvetlen felügyelete alá rendelte, a miniszterelnök pedig a testület irányítására Országos Nemzetőrségi Haditanácsot hozott létre, amely önálló országos szervezet volt és hat osztállyal működött. A szervezeti egységeket permanens módon módosították. A minisztérium élén a belügyminiszternek közvetlenül alárendelt szervezeti egység állt, amelyet különböző korokban különböző módon hívtak (elnökség, kabinet, titkárság stb.). A pártállam kialakítása kapcsán a belügyminisztérium közigazgatás irányítási teendőit áttelepítették a minisztertanácshoz, és a belügyi tárcába koncentrálták a rendvédelmi és állambiztonsági feladatokat. A rendszerváltás után helyreállt a tárca eredeti hatásköre.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

SOMOGYI László: Az internálás és a rendőri felügyelet jogi háttere Magyarországon a. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

BM Határőrség (1957-2007) Lásd Határőrség.

Budapesti Királyi Magyar Tudományegyetem jogelődje az esztergomi érsek PÁZMÁNY Péter által 1635-ben alapított Nagyszombati Jezsuita Egyetem, melyet 1769-től Magyar Tudományegyetemnek, majd 1873-tól 1921-ig Budapesti Királyi Magyar Tudományegyetemnek neveztek, majd 1921-től Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetem volt az intézmény hivatalos elnevezése. A II. világháború után 1950-ben az oktatási intézményt Eötvös Loránd Tudományegyetem névre keresztelték át, mely néven ma is működik.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség (1872-1919) Óbuda, Buda és Pest egyesítésével létrehozott Budapest Fővárosi Rendőrséget az 1872/XXXVI.tc.-el a kormány közvetlen felügyelete alá helyezték ideiglenesen, majd véglegesen az 1881/XXI.tc.-el. A kormány a felügyeletet a belügyi tárca által gyakorolta. Az 5 047/1909. (X. 1.) ME.r. a fővárosi rendőrséget is — a többi városi rendőrséghez hasonlóan — beolvasztotta az újonnan létrehozott Magyar Királyi Állami Rendőrségbe. A Magyar Királyi Állami Rendőrség a fővárosi rendőrség egyenruháját és rangrendszerét vette át.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

Büntetés-végrehajtás Az igazságügyi tárcának alárendelt, a büntetés-végrehajtási intézmények őrzését és az ott raboskodók felügyeletét hivatott ellátni az 1867-1945 között fegyőr testületnek nevezett polgári fegyveres őrtestület.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

Bűnügyi Múzeum Lásd Rendőrség-történeti Múzeum.

C-Cs

Central Intelligence Agency (Központi Hírszerző Ügynökség [CIA]) Az Amerikai Egyesült Államok 1947. IX. 8-án Harry TRUMAN által alapított mára már a legfontosabb szövetségi hírszerző szervezete.

SOM Krisztián: Állami útlevél-hamisítások történelmi példái. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 157-166.p. HU-ISSN 1216-6774.

D

Dózsa Gyalogos Tisztiskola Az 1950-es években működő tisztképző intézmény.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

Dzerzsinszkij Tisztiskola 1951-től működő, az ÁVH számára tiszteteket képző intézmény.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

E-É

Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) A második világháború után életre hívott, a Föld országainak többségét magába foglaló politikai szervezet, amely a nemzetközi feszültségek enyhítése érdekében tevékenykedik.

SOM Krisztián: Állami útlevél-hamisítások történelmi példái. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 157-166.p. HU-ISSN 1216-6774.

El Al Israel Airlines (El Al Izraeli Légitársaság) 1948-ban alapított izraeli légitársaság.

SOM Krisztián: Állami útlevél-hamisítások történelmi példái. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 157-166.p. HU-ISSN 1216-6774.

Evidenzbüro Az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének hírszerző szervezete. 1850. XII. 22-én a Generalquartiermeister-stab (GQMSt) azaz főszállásmesteri stáb által kibocsájtott Nr. 2178 Cirkular-Erlass (körlevél)-el hozták létre a szervezetet. A HABSBURG Monarchia haderejének a szervezetében 1848 előtt létezett a Marschbüro nevű iroda, melynek feladatköréhez tartozott többek között az idegen haderők nyilvántartása. A Marschbüro irodavezetője is a főszállásmesteri stáb főnökének az alárendeltségébe tartozott. 1849 júniusában hozták létre az uralkodó saját műveleti irodáját (Operationskanzlei), amely a hadügyminisztérium elnöki osztályán belül működött. Ezen iroda vette át a korábbi Marschbüro-tól az idegen haderőkről vezetett nyilvántartást. Az uralkodó műveleti irodája 1850 augusztusáig működött, 1850 novemberében pedig a helyébe lépett az Allerhöchsten k.k. Zentral-Operationskanzlei (Legfelsőbb cs.kir. Műveleti Iroda), melynek a keretében hozták létre a Kundschaftssektion (hírszerző szekció) nevű szervezetet, amelynek a feladatkörét alkotta az idegen haderők nyilvántartása. Az Evidenzbureau létrehozásával a hírszerző szekció megszűnt, így az Evidenzbureau első szolgálati utasításában meghatározták, hogy háború esetén a Legfelsőbb cs.kir. Műveleti Iroda külön részlegeként tevékenykedjen. 1854-től azonban az Evidenzbüro teljesen önállóvá vált a haderőn belül. 1857-ben pedig a Generalquartiermeister-stab azaz a főszállásmesteri stáb főnökének az alárendeltségébe került. Miután 1860-ban — a HABSBURG-birodalom alkotmányos átalakítási kísérletének a részeként — újra létrehozták a hadügyminisztériumot, az Evidenzbureau a hadügyminisztérium részévé vált 1861. III. 10-ei hatállyal, azonban az idegen haderőkről vezetett nyilvántartás tekintetében továbbra is a főszállásmesteri stáb számára tartozott beszámolási kötelezettséggel. 1867. I. 1-től — az újból létrehozott hadsereg-főparancsnokság szervezetébe tagolták az Evidenzbureau-t. Mivel azonban 1868. I. 15-én feloszlatták a hadsereg-főparancsnokságot, ezért az Evidenzbureau visszakerült a hadügyminisztériumhoz. Az Evidenzbureau végül 1871-ben a főszállásmesteri stáb utód szervezete a vezérkar (Generalstab) alárendeltségébe került, mint a vezérkari főnök egyik irodája. Az Evidenzbureau főnökeit ezt követően — mint a többi vezérkari iroda főnökeit is — az uralkodó nevezte ki ezredesi vagy vezérőrnagyi rangban. 1861. III. 10-től az Evidenzbureau-ra vonatkozó új szolgálati szabályzat lehetővé tette, hogy a nyilvántartóiroda közvetlenül tartson kapcsolatot a seregtettek felderítő tisztjeivel. 1860. V. 14-én az iroda parancs formájában felhatalmazást kapott arra, hogy békeidőben is folytasson hírszerző tevékenységet. 1861. I. 16-án pedig az egész katonai hírszerzés irányításával az Evidenzbureau-t bízták meg. 1889-ben pedig az Evidenzbureau-hoz telepítették az ellenséges kémtevékenység elleni fellépés hatáskörét. Az evidenzbüro folyamatos és élénk kapcsolatot tartott fenn az Osztrák-Magyar Monarchia katonai attséival, továbbá a kémelhárítás tekintetében a két társország rendőri, pénzügyőri, határőrizeti szervezeteivel, valamint a posta és távírda hivatalokkal. Az I. világháború kirobbanását követően létrehozták a hadsereg-főparancsnok alárendeltségében a Nachrichtenabteilung-ot azaz hírszerző részleget, azonban az Evidenzbureau-t ekkor sem szüntették meg, hanem a két szervezet a feladatok megosztásával működött tovább. Az Evidenzbureau-ban a hírszerzés és a megszerzett információk gyűjtése, rendszerezése, értékelése együttesen valósult meg.

SOM Krisztián: Állami útlevél-hamisítások történelmi példái. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 157-166.p. HU-ISSN 1216-6774.

F

Fegyőr testület Lásd Büntetés-végrehajtás.

Fegyveres Erők Minisztériuma az 1956-os Magyar Forradalom és Szabadságharcot leverő szovjet csapatok fegyveres támogatására létrehozott minisztérium.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrség. A fiumei városi rendőrséget az 1916/XXXVII.tc.-kel vonták a kormány irányítása alá. A városban működő rendőrség államrendőrségként az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlásáig működött.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

Francia Titkosszolgálat Külbiztonsági Főigazgatósága (Direction Generale de la Securité Extérieure [DGSE]) A Francia Titkosszolgálat Külbiztonsági Főigazgatósága, melyet 1982. IV. 2-án alapítottak.

SOM Krisztián: Állami útlevél-hamisítások történelmi példái. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 157-166.p. HU-ISSN 1216-6774.

G-Gy

Geheime Staatspolizei (GESTAPO) Titkos Államrendőrség. A Nemzetiszocialista Német Munkáspárt hatalomra kerülésével 1933-ban hozták létre. Feladatát a rendszer ellenségeinek felkutatása és semlegesítése képezte. 1933-ban a porosz titkosrendőrség szervezeteként állították fel. Így Hermann GÖRING vezetése alá került. 1935-ben Heinrich HIMMLERT az SS birodalmi vezetőjét bízták meg a Gestapo vezetésével, aki a Gestapot oly módon szervezte át, hogy az

alkalmatlan vezetőket elbocsátotta és helyükre SS tisztet nevezett ki. 1936-ban egyesítették a Gestapot a Kripo-val (Kriminalpolizei = Bünygyi Rendőrség). A szervezet új neve SIPO (Sicherheitspolizei = Biztonsági Rendőrség). 1939-ben a SIPO-t egyesítették az SD-vel (Sicherheitsdienst = Biztonsági Szolgálat). Az új szervezet neve RSH-ra változott (Reichssicherheitshauptamt = Birodalmi Biztonsági Főhivatal). A főhivatal két hivatalból állt, az egyik a Gestapo volt.

SOM Krisztián: Állami útlevél-hamisítások történelmi példái. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 157-166.p. HU-ISSN 1216-6774.

Gödöllői Agrártudományi Egyetem a magyar mezőgazdasági felsőfokú oktatás önálló intézménye 1948 és 2000 között. 2000-től több más felsőfokú agrárképzést folytató intézménnyel összeolvadt, miután az intézmény neve Szent István Egyetemre változott.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Greenpeace 1971-ben Kanadában létrejött civil szervezet, melynek a felvállalt célja a természetvédelem népszerűsítése és aktív előrevitele.

SOM Krisztián: Állami útlevél-hamisítások történelmi példái. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 157-166.p. HU-ISSN 1216-6774.

H

Hadi Felügyelő Bizottság (HFB) A kivételes hatalomról szóló törvények alapján az I. világháború során a Magyar Királyságban felállított szervezet, amelynek nem volt hatásköre konkrét utasítások kiadására, a kormány rendelkezéseinek a végrehajtását ellenőrizte. Nem katonai szervezet volt, hanem a kormánynak alárendelt közigazgatási hivatal.

SOMOGYI László: Az internálás és a rendőri felügyelet jogi háttere Magyarországon a. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Határőrség A Magyar Királyi Vámőrség jogutódaként működött. 1938-ban — a Bled-i egyezmény nyomán a fegyverkezési korlátok oldódásával — a Magyar Királyi Honvédségbe integrálták határadász csapatnembként. Elődszervezetével megegyezően kettős feladata volt. Nyílt teendőit az országhatár őrzése alkotta, rejtett teendőit pedig az államhatár biztosítása képezte egy esetleges fegyveres konfliktus esetén a magyar főerők megérkezéséig. A testület nyílt feladatát 5 734 fővel látta el. A legénységi állomány sorozott (kényszerborzított) katonákból állt. A testület nyílt szervezete négy lépcsős volt. Az államhatár mentén 155 őrs működött, amelyeket 70 határügyi tiszt irányított. A határügyi tisztek felett 24 osztály állt, az osztályokat pedig az országos parancsnokság felügyelte. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítőket csupán kézi lőfegyverekkel látták el az objektumvédelmi sorozatlövő lőfegyverek kivételével. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítő személyi állomány számára rendszeresített fegyverzet típusa megegyezett a Magyar Királyi Honvédségben rendszeresített fegyverzet típusával. A testületen belüli függelmi viszonyok katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rangot viselt. A magyar haderő jelentős részét (a gyalog ezredek egyharmadát) a testületben rejtették el határbiztosítási teendők ellátása céljából. 1945 után a honvéd határadász csapatnemből hozták létre a Honvéd Határőrséget, amely továbbra is a honvédség hadrendjébe tartozott. A Honvéd Határőrség irányítását a „ki-kit győz le” időszakban a magyar baloldal magához ragadta és az ország legerősebb katonai erejévé fejlesztette. A Honvéd Határőrség szervezete határadász őrsökből századokból, illetve zászlóaljkból állt. A testület vezetését a Határőrség Országos Parancsnoksága látta el. 1949-ben a testületet az Államvédelmi Hatóság kötelékébe integrálták. A köznyelvi öket nevezte „zöld ávos”-nak. Az 1956-os forradalom és szabadságharc után a Határőrség — önálló fegyveres szervezetenként — BM Határőrség elnevezéssel a belügyi tárca alárendeltségében maradt 2007-ig. 2007-ben a testületet a rendőrségbe integrálták.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

Honvéd Határőrség (1945-1949) Lásd Határőrség.

Honvédelmi Minisztérium A polgári magyar állam első honvédelmi minisztere MÉSZÁROS Lázár volt, aki e tisztséget 1848. IV. 7.-étől 1849. IV. 15.-éig töltötte be. Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc idején létrejött első független magyar kormány óta létező tárca, amely a haza védelméért felelős minisztériumként a haderőt irányítja, 1867-től Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium elnevezéssel. 1918. X. 31-től, a KÁROLYI-kormány létrejöttétől a tárca elnevezése Hadügyminisztérium, majd 1920. III. 15-től visszaállították a tárca elnevezését Magyar Királyi Honvédelmi Minisztériumra. A katonai állományú személyek a pártállam létrejöttéig függetlenül attól, hogy hol teljesítettek szolgálatot — a testőrségek, a koronaőrség és a képviselőházi őrség kivételével — a honvédelmi tárcához tartoztak. Ebből fakadóan a magyar rendvédelmi testületek közül a Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának tagjai személyükben a honvédelmi tárcához tartoztak. Ügyeik intézése céljából a honvédelmi minisztériumban külön osztály működött. A honvédelmi tárca hagyományosan a Budai Várba települt. A pártállam idejében azonban a Margit-híd pesti hídfőjénél létesített új épületgyűttesbe költözött, ahol azóta is működik.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

SOMOGYI László: Az internálás és a rendőri felügyelet jogi háttere Magyarországon a. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

J

József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem alapítására 1782. VIII. 30-án került sor Institutum Geometrico-Hyrotechnicum néven, mely az első európai polgári mérnökképző intézmény volt, amely 1901-től megkapta a doktrátus adás jogát. Az intézmény a máig használt központi épületébe 1910-ben költözött be. 1934. VI. 2-án törvénnyel hozta létre a magyar országgyűlés a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemet, amelybe több más műszaki felsőoktatási intézményt is beolvasztottak, melynek mai jogutódja a Budapesti Műszaki Egyetem.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

K

Kisantant azon államok szövetsége, amelyek területüket teljes egészében, vagy jelentős mértékben a trianoni békediktátum értelmében a Magyarországtól elcsatolt részek bekebelezése által nyerték. Ezen országok szövetséget alkottak annak érdekében, hogy a hozzájuk csatolt területeket — amelyen jelentős számú magyar lakosság is élt — ne lehessen visszacsatolni az anyaországhoz. Ennek érdekében olyan politikát folytattak, amely Magyarország gyengítését, illetve a kisantant államok erősítését célozta. Ezzel beteljesült azon francia szándék, hogy a Kárpát-medence erőit felosszák és a saját érdekeiknek vessék alá. A kisantant államok kölcsönösen egyeztetett hadművelési terveket hoztak létre hadseregeik összehangolt Magyarország ellenes bevetése céljából. A kisantant országok — amelyek közé tartozott Csehszlovákia, Románia és a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság a későbbi Jugoszlávia — hadereje országonként a magyar haderő hozzávetőlegesen háromszorosa volt.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kivándorlási Biztosi Hivatal (KBH) a Magyar Királyi Belügyminisztérium alárendeltségében 1909-ben rendeleti úton létrehozott hivatal, amelynek a feladatát a a kivándorlás lebonyolításának ellenőrzése alkotta a Magyar Királyság területén.

SOMOGYI László: Az internálás és a rendőri felügyelet jogi háttere Magyarországon a. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kolozsvári Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem az egyetemet 1872-ben alapították Kolozsváron, ekkor még Kolozsvári Magyar Királyi Tudomány-Egyetem névvel, majd 1881-ben az oktatási intézményt átkeresztelték Kolozsvári Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem-re. 1919-ben, Erdély Antant segédlettel megvalósított román megszállását követően — mivel az oktatók nem tettek hűségesküt a román hatalomnak — az egyetem áttelepült Szegedre, ahonnan a II. bécsi döntést követően, a román uralom megszűnte után visszatelepült Kolozsvárra, ám Erdély 1945-ös orosz-román megszállása után az egyetem nevét átkeresztelték Bolyai Tudományegyetemre, 1959-ben pedig a román hatalom egyesítette a Babes Tudományegyetemmel, ettől kezdve az oktatási intézmény neve Babes-Bolyai Tudományegyetem.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Korean Airlines 1962-ben alapított Koreai Légitársaság.

SOM KRISZTIÁN: Állami útlevél-hamisítások történelmi példái. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 157-166.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kriegsüberwachungsamt (Hadfelügyeleti Hivatal [KÜA]) az I. világháborúban az osztrák kivételes hatalomról szóló törvények nyomán létrehozott szervezet, amelynek a célja az volt, hogy az Osztrák Császárság emberi és anyagi erejét a háborúra koncentráló központi szervezet szerepét töltsse be. A KÜA nem polgári szervezet volt, hanem a haderőhöz tartozott.

SOMOGYI László: Az internálás és a rendőri felügyelet jogi háttere Magyarországon a. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kun Béla BM Tiszthelyettesképző Iskola

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hatóság (KEOKH) 10 000/1930. (XI. 6.) BM. rendelettel hozták létre. A belügyi tárca háttérintézményeként működött, önálló hatáskörrel szorosan együttműködve a rendőrséggel. A Külföldieket Ellenőrző Országos Központi Hatóság első vezetője dr. FOLYOVICZ József belügyminisztériumi osztályfőnök volt. Elődszervezetét 1925. VI. 1-én Külföldieket Ellenőrző Hivatalként hozták létre.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

L-Ly

Legfelsőbb Honvédelmi Tanács A trianoni békediktátum által Magyarország honvédelmi képességeit súlytó intézkedéseinek a mérséklésére irányult a Legfelsőbb Honvédelmi Tanács létrehozása, melyet a Szövetségek Közi Ellenőrző Bizottság (SZKEB) magyarországi működésének befejezése nyomán 1927. III. 31-e után állítottak fel. A Legfelsőbb Honvédelmi Tanács titkos szervezet volt. Feladatát alkotta, hogy a magyar államapparátuson belül olyan csúcshatalmakként működjenek, amely összefogja és irányítja Magyarország honvédelmi képességeinek fejlesztését. A Legfelsőbb Honvédelmi Tanács végrehajtását az illetékes minisztériumok valósították meg. A Legfelsőbb Honvédelmi Tanács tagjai a legfelsőbb katonai politikai vezetés képviselői voltak. A tanács elnöke a kormányfő, tagjai a külügyminiszter, a belügyminiszter, a pénzügyminiszter, a honvédelmi miniszter, a vezérkari főnök és a magyar haderő főparancsnoka voltak. A na-

pirendtől függően a Legfelsőbb Honvédelmi Tanács ülésein részt vettek az illetékes szakminisztériumok képviselői is. A Legfelsőbb Honvédelmi Tanács titkára vezérkari képesítésű tiszt vagy tábornok volt. A Legfelsőbb Honvédelmi Tanács működése háború idején szünetelt.

A II. világháborúval a Legfelsőbb Honvédelmi Tanács mint szervezet megszűnt, azonban a magyar pártállam körülményei között fokozatosan kialakult — bár eltérő tartalommal — a Honvédelmi Tanács, majd Honvédelmi Bizottság. Már 1946 tavaszától működött a Honvédelmi Tanács elődszervezetének tekinthető testület a Magyar Kommunista Párt Politikai Bizottságának tanácsadó testületként létrehozott Katonai Bizottság. 1948. VII. 6-án — a Magyar Dolgozók Pártjának létrehozását követően — állították föl a rendőri-államvédelmi ügyek koordinálására a Magyar Dolgozók Pártjának Belügyi Bizottságát ROSENFELD Máttyás (RÁKOSI Máttyás) vezetésével. Ez a bizottság azonban mindössze egyetlen ülést tartott, mivel a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének Titkársága 1948. IX. 7-én megszüntette, helyette viszont ugyancsak ROSENFELD Máttyás (RÁKOSI Máttyás) elnökletével létrehozta a Magyar Dolgozók Pártjának Államvédelmi Bizottságát, melynek albizottságaként működött a korábbi Katonai Bizottság.

1949 februárjában azonban a Magyar Dolgozók Pártja Államvédelmi Bizottságának Katonai Albizottságát is megszüntették és helyette a honvédelmi minisztériumon belül Államvédelmi Bizottságot hoztak létre. 1950 októberében — szovjet minta nyomán — hozták létre a korábbi bizottságok helyett a Honvédelmi Bizottságot, melynek tagja volt ROSENFELD Máttyás (RÁKOSI Máttyás), SINGER Ernő (GERŐ Ernő) és FARKAS Mihály (LÓWY Hermann).

A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének Titkársága 1952. XI. 27-ei ülésén megszüntette a három fős Honvédelmi Bizottságot és helyette létrehozta a Honvédelmi Tanácsot. A Honvédelmi Tanács feladatát a honvédelem szempontjából országos jelentőségű ügyekkel való foglalkozás alkotta. A Honvédelmi Tanács Határozatai minisztertanácsi határozatnak minősültek. A Honvédelmi Tanács háború időszakában diszponált volna az egész magyar államigazgatás felett. A Honvédelmi Tanács elnökét és tagjait békében a minisztertanács, háború esetén pedig a Magyar Dolgozók Pártja Politikai Bizottságának és a kormánynak az együttes javaslatára az Elnöki Tanács nevezhette ki. A Honvédelmi Tanács legfontosabb döntési és ellenőrzési jogkörei voltak a fegyveres erők szervezete és felszerelése, a hadműveleti és mozgósítási tervek, a mozgósítás szabályozása, a hadszíntér és a felvonulási terület előkészítése, a honvédelmi ipar tervei és a hadianyag export-import keretek.

Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése nyomán a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszti Kormány a Honvédelmi Tanácsot 1956. XII. 6-án újjáalakította. A Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottsága 1961. IV. 25-ei zárt ülésén határozott a Magyar Népköztársaság vezetésének háborús körülmények közötti megvalósításáról. Ennek keretében úgy döntöttek, hogy e feladatkört a Honvédelmi Tanács lássa el. Ennek érdekében kilenc fős Honvédelmi Tanácsot hoztak létre. Szétválasztották az ország háború és békeidőszakbeli honvédelmi irányítását. Háborús időszakban e tevékenység csúciszervevénye a Honvédelmi Tanácsot szánták, békeidőszakban pedig Honvédelmi Bizottságot hoztak létre. A Honvédelmi Bizottság hatáskörébe tartozott a fegyveres erők és testületek, az országmozgósítási tervek és a háborúra való felkészülés feladatai. A minisztertanács mindenkor elnöké vált a Honvédelmi Bizottság elnökévé. A honvédelmi Bizottság tagjait pedig a minisztertanács a kormány tagjai közül nevezte ki. A háború esetén működő Honvédelmi Tanács ügyrendjét és jogkörét, valamint feladatait 1964. XI. 18-án hagyta jóvá a Honvédelmi Bizottság, melyet 1975-ben és 1978-ban módosítottak.

A Honvédelmi Tanács és a Honvédelmi Bizottság létét és működését törvényi úton nem szabályozták. Határozatai titkosak voltak. A Honvédelmi Bizottsággal a magyar törvényhozás első ízben 1976-ban foglalkozott, amikor létrehozták a honvédelmi törvényt. A Honvédelmi Bizottság a rendszerváltásig működött.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Levente Mozgalom a Magyar Királyságban az 1920-as évek kezdetétől a II. világháború végéig működő, a katonai előképzést szolgáló szervezetek, melyek nyíltan a az Országos Testnevelési Tanács, ám valójában az Országos Testnevelési Tanács tábornoki rangú társelnökének a vezetése alatt álltak. A honvédelmi tárca 1931. év májusával átvette a szervezet felett a közvetlen irányítást.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Légítamadást Megelőző Szolgálat a szervezetet 1924-ben hozták létre Nagy-Britanniában a központi védelmi bizottság a „légoltalmi albizottságot” Légítamadást Megelőző Szolgálat elnevezéssel, amely szoros kapcsolatban állt a fegyveres erőkkel, a Polgári Védelemmel, a területvédelmi szervezetekkel, a kormányzati kommunikációs hivatallal, valamint a háborús vészhelyzeti szabályozást előkészítő intézményekkel. Hatáskörébe tartozott a polgári légvédelemmel kapcsolatos tevékenységek szervezése és irányítása, a lakosság riasztása, a rombolások és veszteségek megelőzését szolgáló rendszabályok érvényesítése, az elsőtétítéssel, az óvóhelyekkel, a gázvédelemmel, a lakosság evakuálásával, a mentéssel és elsősegélynyújtással, illetve a kárfelszámolással összefüggő témák intézése.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Lég- és Gázvédelmi Szövetség 1928-ban Lengyelországban alakult szervezet a polgári légvédelmi feladatok ellátása érdekében.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Légvédelmi Felügyelet A passzív és az aktív légvédelmi feladatok ellátására hivatott félkatonai jellegű olasz légvédelmi szervezet a két világháború között, és a II. világháború idején.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Légyvédelmi Liga (Reichsluftschutzbund [RLB]) A III. Német Birodalom időszakában a német polgári légyvédelem szervezete.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légyvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Ludovika Akadémia a dualizmus és a két világháború közötti időszakban a Magyar Királyság katonatisztjeinek képzését megvalósító felsőoktatási intézmény.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

LÜH Magyar Királyi Légügyi Hivatal.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légyvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

M

Magyar Aeoroforgalmi Részvénytársaság (MAEFORT) 1920.II.11-én Budapesti székhellyel alapították. A cég formálisan polgári légitársaságként működött azonban a légiközlekedés és a légi postaszolgálat fedésében a katonai repülő csapatok rejtésére szolgált. A Szövetségek Katonai Ellenőrző Bizottsága a trianoni békediktátumra hivatkozva 1921. XII. 6-án feloszlatta.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Aeroszövetség 1911-ben létrejött társadalmi egyesület, melynek célja a repülés társadalmi úton való fejlesztése és népszerűsítése volt.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Államrendőrség Az 1945-ben újjáalakuló magyar rendőrség neve Magyar Államrendőrség. E szervezetbe integrálták a feloszlott Magyar Királyi Csendőrség feladatkörét is. A Magyar Államrendőrség megnövekedett feladataiból következően a létszáma is gyarapodott. A személyi állományt az MKP szimpatizánsaival töltötték föl, így a testület kommunista befolyás alá került. Mivel pedig a csendőrség feloszlása nyomán a magyar rendvédelem legerősebb testületévé vált, ez lényegében az MKP magyar rendvédelem feletti uralmát jelentette. Ez a helyzet jól illett az MKP „szalámi taktikájába”.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Államvasutak (MÁV) a magyar állam tulajdonában álló vasútvonal és vasúti járműpark, valamint karbantartó részlegekből és az ezekhez tartozó objektumokból, továbbá a vasúti közlekedést elősegítő szervezetekből állt. A Magyar Államvasutakat BAROSS Gábor államminiszter emelte világszínvonalra.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légyvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Dolgozók Pártja (MDP) Lásd Magyar Kommunista Párt.

Magyar Hajózási Részvénytársaság (MAHART) A magyar közlekedésügy átfogó fejlesztése kapcsán 1894-ben az országgyűlés törvényt hozott a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság létrehozásáról és állami segítyezéséről. A Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság (MFTR) alakuló közgyűlésére 1895 januárjában került sor. A vállalat sikeres belföldi és nemzetközi kereskedelmet bonyolított le egészen a trianoni békediktátumig, amikor jóvátétel gyanánt a MFTR hajóparkjának legnagyobb és legfejlettebb részét a Magyar Királyságnak a békediktátum után megszállt területein az ANTANT hatalmak által mesterségesen kreált új államalakulatoknak illetve a békediktátum előtt is létező és a Magyar Királyság területeiből a háború után elcsatolt területek egy részének a birtokába jutó államok tulajdonába adták. A MFTR az egykori cég maradványain újjáépítette a vállalatot, majd 1936-ban a Magyar Államvasutak és a magyar állam tulajdonába került. A vállalat 1944-ig újból sikeresen vett részt a hazai és a nemzetközi vízi kereskedelemben, majd a II. világháború következtében hajói döntő része vagy megsemmisült, vagy hadizsákmány lett. A Párizs-környéki békeszerződések megkötése után a vállalat hadizsákmányként külföldre szállított hajóit hazahozták Magyarországra és azok 1947-ben a Magyar Szovjet-Hajózási Részvénytársaság (MESZHART) tulajdonába kerültek. A Szovjetunió 1955-ben megszüntette érdeklését a veszteséges magyar hajózási vállaltban és 1955-ben megalakult a Magyar Hajózási Részvénytársaság (MAHART) mely vállalat napjainkig működik.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légyvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság a szervezetet 1883-ban hozták létre, majd a II. világháborút követően betiltották, később 1983-ban azaz a szervezet létrehozásának 100. évfordulóján KÁLLAY István professzor kezdeményezésére köszönhetően újraalakult.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Állami Rendőrséget (1919-1931) az 5 047/1919.ME.r. hozta létre 1919.X.1.-én. Az egységes magyar államrendőrség létrehozásának azonban már voltak dualizmuskori előzményei is. A trianoni békediktátum utáni magyar rendőrséget a Magyar Királyság állami- (fővárosi rendőrség és határrendőrség) és a városi rendőrségeinek az összevonásával hozták létre, a belügyi tárca közvetlen irányítása alá helyezve. Hatósági területe a városokra és a határállomásokra terjedt ki. Feladatát működési területén a közbiztonság védelme alkotta bünygi, közrendvédelmi és igazgatásrendészeti teendők ellátása által. A trianoni békediktátum utáni Magyar Királyságban a Magyar Királyi Állami Rendőrség létszáma (12 000 fő) megegyezett az első világháború előtti városi rendőrségek létszámával (12 000 fő). A testületet 1931-ben — szervezeti módosításokkal egybekötve — átkelesztették Magyar Királyi Rendőrségre. A Magyar Királyi Rendőrség 1945-ig működött, amikor helyébe a Magyar Államrendőrséget hozták létre, a Magyar Királyi Rendőrségben működő határszéli rendőri kirendeltségek helyett pedig határrendőrséget állítottak fel, amely 1945 és 1949 között működött. A Magyar Államrendőrségre ruházták a feloszlatott Magyar Királyi Csendőrség hatáskörét és működési területét 1945-ben, ezzel a magyar rendvédelmi testületek között monopolhelyetbe került. A Magyar Államrendőrséget később egyszerűen rendőrségnek nevezték. 1949-ben pedig a belügyi tárca irányítása alatt álló Magyar Határrendőrséget — a Honvéd Határőrséghez hasonlóan — az Államvédelmi Hatóság kötelékébe integrálták. Ezzel Magyarországon egyetlen rendőri szervezet működött a rendőrség.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Belügyminisztérium Lásd Belügyminisztérium.

Magyar Királyi Csendőrség (1881-1945) katonailag szervezett közbiztonsági őrtestület, melynek belső függelmi viszonyai katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rendfokozatot viselt. A testületet az 1876-ban a közös hadseregtől a Magyar Királyi Honvédséghez áthelyezett erdélyi csendőr kerületből fejlesztették ki. Mivel a csendőrök személyükben katonának minősültek, így a honvédelmi tárca felügyelete alatt álltak. A szervezet azonban — mint rendvédelmi testület — a belügyi tárca kompetenciájába tartozott. A testület hatásköre, a városok kivételével, az ország egész területére kiterjedt. Kiváló hatásfokkal ténykedett. Működési területén olyan kitűnő közbiztonsági állapotot hozott létre, majd tartott fenn, amelyet a megszüntetése óta még nem sikerült elérni. Diszlokációját a decentralizáltság, metodikáját a megelőzés jellemezte. Személyi állományának mintegy 90 %-a közterületi szolgálatot látott el valamilyen formában. A testület jogosultsági és kötelezettségei nem voltak kiterjedtebbek a társ rendvédelmi testületeknél. A személyi állományának elátmánya — néhány jelentéktelen specifikumtól eltekintve — megegyezett a közigazgatás, illetve a társ rendvédelmi testületek munkatársainak elátmányával. Az 1945. és 1949. között zajló „ki-kit győz le” politikai csatározások részeként szüntették meg a testületet. Ebből fakadóan a szervezet társadalmi megítélése a harmadik évezred elején is differenciált. A testületnek önálló hatósági jogköre nem volt. A testületet két ízben hozták létre (1881-ben és 1919-ben) illetve két ízben szüntették meg (1919-ben és 1945-ben). Felállításának mindkét esetben rendvédelmi szakmai okai, megszüntetésének pedig deklaráltan politikai okai voltak.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Darabont Testőrség (1904-1919) Ferenc József testőrségei közül a legkésőbb, 1904-ben jött létre. Feladatát a Budai Vár Királyi Palotájának őrzése és díszelgési teendők ellátása alkotta. A darabont testőrség személyi állománya legénységi tagjainak utánpótlása a haderő sorozott állományából került ki tovább szolgálói forma alkalmazásával. Laktanyájuk a vár alatt az Attila utcában állt. Ez a laktanya vált az 1920-ban létesített Magyar Királyi Testőrség laktanyájává. A testület 1920-ig működött, részt vett gróf KÁROLYI Mihály és HORTHY Miklós őrzésében is, majd a nemesi testőrség maradványaival az 1920-ban újonnan létrehozott Magyar Királyi Testőrségbe integrálták a két korábbi testőrség maradványait. A testület létszáma 49 fő katonai rangot (tisztok és altisztok) viselő és 15 fő kiegészítő feladatot ellátó személyből állt. A testőrség első kapitánya báró FEJÉRVÁRY Géza tábornagy volt. A testület tiszt karával szembeni elvárások és a nyugdíjazási rendszer azonos volt a Magyar Királyi Nemesi Testőrségével. A Magyar Királyi Darabont Testőrség személyi állománya a mindenkori -főudvarmester alárendeltségébe tartozott.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Folyamórség (1921-1939) A folyamórség előtörténete az Árpád-házi királyok naszádosainak szervezeteig nyúlik vissza. A török hódoltság időszakában a Habsburg-hatalom a naszádosokat a sajkásokkal váltotta fel. A török kiűzése után pedig — a katonai határörvidék részeként — létrehozták a Titeli Sajkás Kerületet, amely 1848-igműködött. 1850. XI. 30.-án létrehozták a Császári Királyi Flottilla Hadtestet, amely 1866-ig működött, majd 1871-ben felállították a Császári Királyi Haditengerészetből kikülönített budapesti tengerészeti különítményt, amelynek a hatásköre kiterjedt a Magyar Szent Korona alá tartozó hajózható folyó és állóvizekre. A budapesti különítmény által irányított flottilla maradványaiból hozták létre a Magyar Királyi Folyamórséget. A folyamórség létrehozását 1921. I. 3.-ai minisztertanácsi ülésen döntötték el. A testület felállításának az időpontját 1921. III. 1-vel határozták meg. A folyamórség létrehozásáról az 1922/XIV.tc. rendelkezett, melynek a végrehajtására a belügyi tárca külön rendeletben intézkedett. A folyamórség vízi rendészeti teendők végzésére létrehozott önálló rendvédelmi testületként a belügyi tárca folyamrendészeti osztályának a felügyelete alatt állt. Rejtett feladatát a trianoni békediktátum által felszámolt dunai flottilla maradványainak működtetése alkotta. Nyílt szervezetenek létszáma 2 420 főt tett ki, amelyben a fegyveres szolgálatot ellátók létszáma az 1 620 főt nem haladhatta meg. A folyamórség személyi állománya katonai rendfokozatot viselt, a belső függelmi viszonyok katonaiak voltak. A legénységi állományt kényszertoborzás (sorozás) útján biztosították. A testület számára önálló egyenruhát rendszeresítették. A testület személyi állománya tagjai számára a Magyar Királyi Honvédségnél is használatos fegyverzetet rendszeresítették. A folyamórség élén a révfőkapitányság állt. A révfőkapitányság 13 révkapitányságot irányított. A révkapitányságok alárendeltségében pedig 9 révkirendeltség működött. Szükség esetén — a kapitányságok alárendeltségében — révőrségeket is létre lehetett hozni ideiglenes jelleggel. A folyamórség rejtett részét 1939-ben beolvastották a Magyar Királyi Honvédségbe honvéd folyamerők néven. A testület nyílt részét a hatáskörrel együtt — a területi illetékesség figyelembe vételével — átadták a Magyar Királyi Csendőrségnek, illetve a Magyar Királyi Rendőrségnek.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Határrendőrség az 1903/VIII.tc. alapján 1906. I. 15.-től 1918-ig a dualizmus összeomlásáig működött a központi államhatalom közvetlen alárendeltségében. Tevékenységének döntő hányadát a Magyar Királyság útlevélköteles határszakaszain fejtette ki. Szervezetének és személyi állományának döntő többsége ezeken a határszakaszokon volt megtalálható. A testület — néhány száz fős — mérsékelt személyi állománnyal működött, önálló rangrendszerrel és egyenruhával rendelkezett. A határörizet klasszikus hármass feladatrendszeréből elsősorban a határforgalom ellenőrzését és a határrend betartását valósította meg. A zöldhatár őrzését pedig a határszéli csendőrséggel közösen végezte. A testület a magyar határörizet koordináló szerepét is betöltötte, szükség esetén a határörizeti teendők ellátására bevonhatta a határmenti vármegyék és városok területén működő rendőrségek személyi állományát is. A kivételes hatalom időszakában a Magyar Királyi Határrendőrség különleges feladatokat kapott az Osztrák-Magyar Monarchia haderejével való együttműködés tekintetében, amelyet a katonai határörizeti utasításban konkretizáltak. A magyarországi rendőrségek államosításával a határrendőrség maradványait a Magyar Királyi Állami Rendőrségbe integrálták.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium Lásd Honvédelmi Minisztérium

Magyar Királyi Honvéd Légierők 1939. I. 1-én önálló országos szervezatként hozták létre.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium Lásd Honvédelmi Minisztérium.

Magyar Királyi Honvédség (1848-1849 és 1867-1945) a véderő azon része, amely 1867 és 1918 között az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában állomásozó és a magyar kormánynak is alárendelt könnyűfegyverzetű egységekből állt, valamint a sorozott személyi állománya a Magyar Szent Korona alá tartozó területen élő lakosság közül került ki. A Magyar Királyi Honvédség magasabb egység parancsnokságokkal nem rendelkezett, a közös hadsereg magasabb egység parancsnokságainak az alárendeltségébe tartozott. A Magyar Királyi Honvédségben a vezényleti nyelv a magyar volt. Az egyenruha nemzeti díszítő elemeket hordozott. A Magyar Királyi Honvédségben az uralkodói elhatározások a honvédelmi miniszter ellenjegyzésével hatályosulhattak. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása nyomán a Magyar Királyi Honvédség a trianon utáni Magyar Királyság haderejévé vált, azonban a magyar haderőt 1919. VI. 9-től HORTHY Miklós altengernagy hadügyminiszter felhívása nyomán Magyar Nemzeti Hadsereg névvel illették, amelyet 1920. IV. 1-től Magyar Királyi Nemzeti Hadseregre változtattak, majd 1922-ben visszatértek a Magyar Királyi Honvédség elnevezésére. A két világháború közötti Magyar Királyság hadereje már rendelkezett magasabb egységparancsnokságokkal és a fegyverkezési egyenjogúságot kimondó 1938. évi bled-i egyezmény nyomán lehetőség nyílt a magyar véderőnek a kor színvonalán álló technikai eszközökkel való ellátására is. A honvéd illetve honvédség kifejezés az 1848-1849-es szabadságharc időszakából ered. A Magyar Királyi Honvédség a polgári magyar állam véderő szervezete volt. Magyarország szovjet megszállását követően mivel a királyság államformájáról a köztársaság államformájára tért át Magyarország, ezért az ország haderejének elnevezése honvédségre változott. A kiépülő pártállamban a magyar haderő elnevezését Magyar Néphadseregre változtatták, amely elnevezés a rendszerváltozás után a magyar hagyományokra visszanyúlva Magyar Honvédségre változott.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Képviselőházi Őrség (1912-1945) A testületet 1912-ben állították fel (1912/LXVII.tc. a képviselőházi őrség felállításáról). Feladatát az országház őrzése és védelme mellett a képviselőház tagjai és a hallgatóság körében a rend fenntartása, valamint protokolláris, diszolgői tevékenység ellátása alkotta. Az országgyűlés elnökének az alárendeltségében állt. A testületet a végrehajtó hatalom szervezetétől elkülönítették, annak nem volt alárendelve. 1945-ben Nemzetgyűlési Őrségként működött tovább, majd az ÁVH vette át teendőit anélkül, hogy a jogszabállyal létrehozott testület feloszlásáról jogszabály született volna.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Koronaőrség 1790-ben hozták létre. A Budai Királyi Palotában a Magyar Szent Korona és a koronázási jelvények számára állandó őrzési helyet alakítottak ki, amelyet a Magyar Királyi Koronaőrség őrzött. A testületet 1849-ben — a Magyar Királyi Nemesi Testőrséghez hasonlóan — feloszlatták, mivel személyi állományának jelentős része az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc időszakában belépett a honvédségbe. A koronaőrséget ismét 1861-ben az uralkodó utasítására állították fel. A testület 1945-ig működött. A koronaőrség létszáma az évszázadok során többször változott. Az 1872-ben érvénybe lépett szabályozás szerint a Magyar Királyi Koronaőrség létszáma 50 fő volt: parancsnok és helyettese, számvevő vagy kezelőtiszt, a szolgálat szervezést és ellenőrzést végző szakaszvezetők vagy tizedesek 3-5 fő, 40 fő koronaőr, és 2 fő dobos vagy kürtös. Ezen felül a testület tiszti-, illetve házi szolgálai státuszokkal is rendelkezett. Az utolsó szabályozás az őrszolgálatot adók létszámát 23 főre csökkentette. (1928/XXV.tc. a Szent Korona és a hozzá tartozó drágaságok gondviseléséről.) A koronaőrség az uralkodó javaslata alapján az országgyűlés által megválasztott két koronaőr alárendeltségébe tartozott. A koronaóri tisztség (nem a koronaőrség) a magyar állam legmagasabb közbiztonsági méltóságai közé tartozott.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Katonai Térképészeti Intézet (1921-1938) Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása után 1919. február 4.-én a 2377/1919.HM.r. hozta létre a Magyar Katonai Térképészeti Csoportot, mely 1921-ben intézetté alakult, így jött létre a Magyar Királyi Katonai Térképészeti Intézet. Később a trianoni előírások miatt a katonai jelzőt államira kellett változtatni, ekkor jött létre a Magyar Királyi Állami Térképészeti Intézet, amelyet 1938-ban Magyar Királyi Honvéd Térképészeti Intézetre kereszteltek át. Budapest ostroma alatt az intézet súlyos károkat szenvedett minek következtében 1945.május 15.-én működését felfüggesztették. Az intézet a Szövetséges Ellenőrző Bizottság engedélyével kezdte újra működését 1945. október 1.-én immár Honvéd Térképészeti Intézet néven. 1956 után Magyar Néphadsereg Térképészeti Intézete elnevezéssel működött tovább az intézmény. 1986-ban az intézetet Magyar Néphadsereg Tóth Ágoston Térképészeti Intézet-re keresztelték át. A rendszerváltást követően a magyar honvédség, így a katonai térképészet sem mentesült a liberalizációs folyamatok hatásai alól, ami gyakori szervezeti változásokkal és a személyi állomány számottevő csökkenésével járt együtt. Jelenleg a Magyar Honvédség Térképészeti Hivatala és a HM Térképészeti Kht. hivatott ellátni az elődintézmény feladatait.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Kereskedelemügyi Minisztérium a törvényben meghatározott jogkörén belül a két világháború között a magyar légiforgalom ellenőrzésére és irányítására hivatott Magyar Királyi Légügyi Hivatal felügyeletét is elvégezte.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Kereskedelem- és Közlekedésügyi Minisztérium 1935. VIII. 5. – 1945. XI. 15-ig működő minisztérium.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Nemesi Testőrség. A testületet Magyar Nemesi Testőrség néven 1760-ban Mária Terézia alapította. A testület székhelye Bécsben volt. A testőrpalotát a pártállam időszakában ideológiai megfontolásokból fakadóan eladták, a befolyt összeget pedig az osztrák kommunista mozgalom támogatására fordították. Ferenc József a testületet — az 1848-1849-es forradalom és szabadságharcban betöltött szerepe miatt — ugyan feloszlatta, azonban a kiegyezés nyomán újra létrehozta Magyar Királyi Nemesi Testőrség névvel, bár a koronázási ünnepségen még huszárok helyettesítették a

testőröket. Mivel Ferenc József egyszemélyben töltötte be az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság legfőbb közjogi méltóságait mindkét állam testőrségei óvták személyét és közvetlen környezetét. Egyedül a Magyar Királyi Nemesi Testőrség tagjai voltak azonban jogosultak arra, hogy a védelmét mindenütt ellássák. A Magyar Királyság területén az uralkodót ugyanis csak magyar testőrség védelmezhetette. A Magyar Királyi Darabont Testőrség azonban csupán a királyi szálláshelyek őrzésére volt hivatott. Az uralkodó magyarországi utazásai során a védelemért a Magyar Királyi Nemesi Testőrség volt felelős. A testület kapitánya — hasonlóan a többi testőrség kapitányához — a főudvarmesternek volt alárendelve, illetve a szolgálatos szármánygéd is adhatott utasítást valamennyi testőrség számára. A testőrök által viselt rangok — amelyek katonai rangok voltak — három rendfokozattal magasabb rendfokozatnak feleltek meg a haderőben. A testőrök ugyan katonák voltak, de sem ők sem a testület nem tartozott a véderő kötelékébe. A testőrségek kiadásait az udvari költségvetésből fedezték. A testőrségek témája nem tartozott a közös ügyek közé. Az udvartartás költségeit a magyar állam mindig az osztrák állam által biztosítottal megegyező összegben állapította meg. A testőröket ugyan a haderő szervezeteinek önként jelentkező tagjai közül választották ki, meglehetősen magas követelményeket támasztva, azonban azoknak akik a testőrségekhez kerültek a haderővel a jogviszonyuk megszűnt. Ők két nyugdíjra váltak jogosulttá. Az egyik nyugdíjat a véderőben eltöltött szolgálatuk, a másik nyugdíjat pedig a testőrségnél eltöltött szolgálatuk alapján kapták. A testőrök azonban visszakérülhettek a haderőhöz, például ha hadi szolgálatra kérték magukat. A katonai és a testőri szolgálati idő azonban nem volt összevonható. A testőrök pedig kiemelt juttatásokban részesültek. A Magyar Királyi Nemesi Testőrségnek megalakulásakor 47 fő tiszti rendfokozatú és 45 fő kiegészítő feladatot ellátó (orvos, portás, szolga, loápoló stb.) tagja volt. A parancsnoki kar élén a testőrkapitány állt. Az első parancsnok gróf HALLER Ferenc tábornok volt (1867-1875). A monarchia felbomlásával a testület működése megszűnt. Utódszervezete a nagybányai HORTHY Miklós kormányzó által felállított Magyar Királyi Testőrség volt.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Pénzügyminisztérium Az első független felelős magyar kormány rendelkezett pénzügyminisztériummal, melyet a kiegyezés nyomán ismét felállítottak, azóta lényegében megszakítás nélkül működött 2010-ig. Ekkor neveztek át a minisztériumot Nemzetgazdasági Minisztériummá. Az első magyar pénzügyminiszter KOSSUTH Lajos volt, aki e tisztséget 1848. IV. 7.-étől 1848. IX. 12.-éig töltötte be.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Pénzügyőrség (1867-1945-) a pénzügyminiszter felügyelete és irányítása alatt tevékenykedő testület, amely feladatait fegyveresen látta el azzal a céllal, hogy az ország pénzügyi és gazdasági rendjét védelmezze, a legfontosabb feladatai közé tartozott a csempészet és a pénzügyi törvények és szabályok áthágásának megakadályozása. Működési területe lefedte az ország teljes területét. Legkisebb szervezeti egysége a pénzügyőr szakasz volt. Több szakaszt irányított egy pénzügyőr biztosi kerület. Egy vármegyében pedig több pénzügyőr biztosi kerület működött. A pénzügyőrséget vármegyénként a pénzügyi tárca komplex középszintű irányító szervei, a pénzügyigazgatóságok irányították. E mellett a testület vezetése céljából a pénzügyi tárcán belül is működött egy pénzügyőrségi osztály. A Pénzügyminisztérium alá tartozó Magyar Királyi Pénzügyőrség 1945-től Magyar Pénzügyőrség néven működött, feladata a pénzügyőri és vámügyi hatósági feladatok ellátása volt, e szervből 1953-ban kivált a vámügyeket ellátó Vámőrség, majd ismét összevonta 1963-ban felállították a Országos Pénzügy- és Vámőrséget, 1966-tól Vám- és Pénzügyőrség néven működött 2010-ig, amikor a Vám- és Pénzügyőrséget egyesítették az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatallal. Az új szervezet elnevezése Nemzeti Adó- és Vámhivatal.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Posta a magyar állam levél- és csomagküldemények megvalósítását megvalósító szervezete, amelybe integrálták 1887-ben a magyarországi távirádákat is. A Magyar Királyi Posta nevét a II. világháborút követő években Magyar Postára változtatták.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Rendőrség 1932-1945-ig működött. A Magyar Királyi Állami Rendőrség elnevezését — szervezetmódosításokkal egybekötve — a 6 500/1931. (XI. 30.) ME.r-el Magyar Királyi Rendőrségre változtatták. 1931-ben megszüntették a 7 kerületi főkapitányságot, amelyek alárendeltségébe a városi kapitányságok tartoztak. A kerületi főkapitányságok helyett a budapesti- és a vidéki-főkapitányságot hozták létre. A Budapesti Rendőr-főkapitányság alárendeltségébe az akkor még kis Budapest kerületi rendőrségei és az agglomerációba tartozó frekventált települések rendőrségei tartoztak. A vidéki főkapitányság alá pedig a városi rendőrségek (1942-ben 89) és a határszéli rendőr kirendeltségek (1942-ben 13), valamint a kárpátaljai működési területtel rendelkező Határvidéki Rendőrség (1942-ben kapitányság Ungváron, kirendeltségek Aknaszlatina, Fenyvesvölgy, Huszt, Körösmező, Ökörmező, Szolyva, Volóc), továbbá az 1939-ben létrehozott révkapitányságok (1942-ben 7 révkapitányság) tartoztak. A korábbi vidéki főkapitányságokkal megegyező működési területű és székhelyű körzeti szemléltető központokat alakítottak ki 1931-ben az új vidéki főkapitányság alárendeltségében. A Magyar Királyi Rendőrség mindkét főkapitánysága a belügyi tárca közvetlen felügyelete és irányítása alatt állt. Ekkor szüntették meg az országos főkapitányságot is, amely az országos főkapitány frankhamistásban játszott szerepéből fakadóan sohasem került kiépítésre. A testületet 1945-ben a II. világháború magyarországi

harcai nyomán számolták fel, helyére a Magyar Államrendőrség elnevezésű rendőri szervet állították föl. Ebben az új testületben az irányítást több lépcsőben a KMP vette át.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium Lásd Oktatási és Kulturális Minisztérium.

Magyar Királyi Vámőrség (1921 VIII.25. – 1932. X.1.) a testület a trianoni békediktátum után a magyar határok őrzésére és védelmére létrehozott fegyveres szervezetként működött. A Magyar Királyi Vámőrség alap szervezeti egységei az őrsök voltak. Az őrsöket a szakasz-parancsnokságok, a szakasz-parancsnokságokat pedig a kerület-parancsnokságok irányították, a szervezet élén a Magyar Királyi Vámőrség Felügyelősége állt. A Magyar Királyi Vámőrség szervezetében 7 kerület-parancsnokság, 52 szakasz-parancsnokság és 101 őrs-parancsnokság működött. A Magyar Királyi Vámőrség feladatát 4 041 főnyi személyi állománnyal látta el. A testület legénységi állományát úgynevezett kényszertborzás (sorozás) útján biztosították. A Magyar Királyi Vámőrség — a határok védelme céljából — a testületi létszám feletti katonai erőt 1928-ig — a Szövetségi Ellenőrző Bizottság magyarországi jelenléte miatt — nem lehetett elrejtetni. Később azonban a Magyar Királyi Vámőrség, majd a jogutódja a Magyar Királyi Határőrség rejtésében állomásozott az államháztartáson kívüli magyar ezredek egyharmada 1938-ig a Bled-i egyezmény megszületéséig. A testület belső függelmi viszonyai katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rendfokozatot viselt. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítőket csupán kézi lőfegyverekkel látták el az objektumvédelmi sorozatlövő lőfegyverek kivételével. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítő személyi állománya számára rendszeresített fegyverzet típusa megegyezett a Magyar Királyi Honvédségben rendszeresített fegyverzet típusával.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Kommunista Párt (MKP) 1918 őszén megalakult baloldali marxista-leninista párt, amely 1919 és 1944-1945 között illegálisan tevékenykedett, 1948-1949-től azonban „egyeduralkodóként” irányította az országot. 1918-1919 Kommunista Magyarországi Pártja, 1919 Magyarországi Szocialista Párt, 1919-1943 Kommunista Magyarországi Pártja, 1943-1944 Békepárt, 1944-1945 Kommunista Magyarországi Pártja, Magyar Kommunista Párt, 1945-1948 Magyar Kommunista Pártja, 1948-1956 Magyar Dolgozók Pártja, a magyar pártállam pártja. A Magyar Kommunista Párt (MKP) és a Magyar Szociáldemokrata Párt (MSZDP) egyesülésével jött létre az 1945 és 1949 közötti — úgynevezett kiki győz le időszak — politikai eseményeinek következményeként 1948. VI. 12.-én. A KMP a „szalámi taktika” néven elhíresült politikájával fokozatosan számolta fel ellenfeleit, a folyamat végén pedig már a szövetségeseit is. A politikai csatározásokban gyengébbnek bizonyult MSZDP maradványait olvasztotta magába az MKP az új párt az MDP létrehozásával. 1956-1989 Magyar Szocialista Munkáspárt néven működött.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Légiforgalmi Részvénytársaság (MALÉRT) A trianoni békediktátum után a második magyar légiforgalmi vállalként jött létre az 1921. XII. 6-án feloszlott MAEFORT helyett.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Néphadsereg Lásd Honvédség.

Magyar Népköztársaság Lásd Magyarország.

Magyar Szocialista Munkás Párt Lásd Magyar Kommunista Párt.

Magyar Távirati Iroda Két országgyűlési gyorsíró MASZÁK Hugó és EGYESY Géza kezdeményezésére 1880. decemberében hozta létre az intézményt a magyar országgyűlés és 1881-ben kezdte meg működését. Napjainkban a Magyar Távirati Iroda látja el az összes közmédia hírelátását és híradásai elkészítésének irányítását.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Teherautófuvarozók Országos Központi Szövetkezete (MATEOSZ) 1933-ban alakult országos teherfuvarozó vállalat, melyet a II. világháború után feloszlattak.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Tudományos Akadémia Magyarország tudományos életében, a tudomány művelésében és terjesztésében, a magyar tudomány képviselésében központi, vezető szerepet betöltő hivatott köztestület, melyet 1825. XI. 3-án magyar főurak — felsőbüki Nagy Pál indítványozására és Széchenyi István tetemes vagyoni hozzájárulása nyomán — alapítottak kezdetben kifejezetten a magyar nyelv művelésének elősegítése érdekében. A Magyar Tudományos Akadémia tehát nem uralkodói elhatározás nyomán, hanem társadalmi kezdeményezés eredményeként jött létre. A Magyar Tudományos Akadémia első elnöke TELEKI József volt. Az intézmény tevékenysége hamarosan kibővült és napjainkig tartó töretlen nemzetközi elismerésre tett szert.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

MOSZAD [Hírszerzés és Különleges Műveletek Intézete [HaMossad leModi'in v'leTafkidim Meyuhadim],] Izrael nemzeti hírszerző titkosszolgálat, melyet 1951-ben Ben GURION hozott létre az Összehangolás Központi Intézete jogutódjaként. Az titkosszolgálat mozaikszavas rövidítése „MOSZAD” egyben az „Intézet” szó jelentése is héber nyelven.

SOM Krisztián: Állami útlevel-hamisítások történelmi példái. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 157-166.p. HU-ISSN 1216-6774.

N-Ny

NATO North Atlantic Treaty Organization (Észak Atlanti Szerződés Szervezete)

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

Nemzeti Munkavédelmi Tanács 1921 októberében állították fel a szervezetet, melynek feladatát a fontos közigazgatási intézmények, a közlekedési és hírközlő intézmények, továbbá a létfenntartás, valamint a közellátás szempontjából meghatározó közművek és egyéb gazdasági egységek rendkívüli körülmények közötti védelme, működésének biztosítása alkotta. A polgári légvédelem terén jelentős szerepet kapott a szervezet.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Népszövetség, (Nemzetek Szövetsége) 1919. VI. 28.-1948-ig létezett: A nemzetek együttműködése céljából, a versailles-i békerendszer megtartására létesített szervezet. A Szövetséges és Társult Hatalmak kezdeményezésére jött létre, Genf (Svájc) székhellyel.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

O-Ö

Oktatási és Kulturális Minisztérium (OKM), neve 1848-ban Nevelésügyi Minisztérium, majd 1848–1849-ben, és 1867-től 1951-ig Magyar Királyi Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium volt – 1949-ben létrejön a Népművelési Minisztérium is (1973-ig) –, 1951-től Közoktatási Minisztérium, 1953-tól Felsőoktatási Minisztérium és Közoktatási Minisztérium, 1955-től Oktatásügyi Minisztérium, majd 1973-tól Művelődésügyi Minisztérium, amely 1974-ben Oktatásügyi Minisztériumra és Kulturális Minisztériumra vált ketté, amelyet 1980-ban Művelődésügyi Minisztérium néven egyesítenek, 1990-től neve Művelődési és Közoktatási Minisztérium, majd 1998-ban Oktatási Minisztérium és Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma néven vált külön, majd azok 2006-os egyesítését követően neve Oktatási és Kulturális Minisztérium lett.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Országos Állatvédő Egyesület 1882. III. 19-én alakult magyar állatvédelmi társadalmi egyesület.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Országos Bűnügyi Nyilvántartó Hivatal 1919. I. 1.-én hozták létre a Fővárosi Rendőrség bűnügyi nyilvántartásából. A magyar Szent Korona alá tartozó területeken működő rendvédelmi testületek a hivatal nyilvántartását gyarapíthatták és használhatták. A magyar rendőrség kötelékében különböző elnevezésekkel és fejlődő tartalommal ugyan, de változatlanul működik a szervezet.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

Országos Frontharcos Szövetség az I. világháború magyar veteránjai 1929-ben a belügyminiszter által jóváhagyott alapszabállyal alapították meg a szervezetet, melynek célja a frontharcos veteránok közötti bajtársi szellemiség erősítése, valamint a tagság erkölcsi védelmezése volt.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Országos légvédelmi Parancsnokság (OLP) 1935 elején állították fel a honi légvédelem irányítása céljából.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

Országos Magyar Vadászati Védegylet 1881-ben alakult, máig működő szervezet, melynek alapító célja a vadgazdálkodás és a vadászati szakirodalom támogatása.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság (OMB) 1918-1945 között működő szervezet, amely a nyilvános filmvetítések vizsgálatát látta el.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Országos Testnevelési Tanács 1913-ban alakult testület, melyet a magyarországi tanácsköztársaság alatt feloszlattak, majd 1919 augusztusától 1941. VII. 31-ig ismét működött, feladata a testnevelés és a sportmozgalom országos irányítása volt.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Osztrák Lég- és Gázvédelmi Szövetség Ausztriában 1932-ben létrejött szervezet, melynek feladata a polgári légvédelmi teendők ellátása volt.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

P

Pázmány Péter Tudományegyetem Lásd Budapesti Királyi Magyar Tudományegyetem.

Polgári Védelmi Szövetséget 1927-ben Csehszlovákiában létrehozott, a polgári légoltalmi feladatok ellátását szolgáló szervezet.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Posta Lásd Magyar Királyi Posta.

R

Rendkívüli Légvédelmi Bizottságot 1931-ben hozták létre Franciaországban, melynek az élésre főinspektort neveztek ki Henri Philippe PÉTAIn marsall személyében. Eszervezet felelt az érintett minisztériumokkal való együttműködés megszervezéséért, kidolgozza a légvédelem elvi alapjait.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Rendőrség rendvédelmi testület típus, amelyre a katonai alá-fölé rendeltségi viszony és a katonai rendfokozati rendszer hiánya a jellemző. Európában általában a városokban működnek rendőrök az angolszász rendvédelmi modellben azonban a rendőrség kompetenciája a vidékre is kiterjed. A szovjet típusú államokban a rendőrség hatásköre ugyancsak a városra és a vidékre is kiterjedt, továbbá belső függelmi viszonyaik katonaiak voltak, a személyi állomány pedig katonai rendfokozatot viselt. A Szovjetunió összeomlása után ez a szisztéma a volt Varsói Szerződés tagállamaiban többé-kevésbé tovább él.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

Rendőrség-történeti Múzeum, országos szakgyűjtemény Budapesten – kihelyezett fiókkal Tarnamérán, és könyvtárral a fővárosban –, korábbi neve Bűnügyi Múzeum, majd Bűnügyi és Rendőrség-történeti Múzeum volt, jelenlegi nevét 2002. IV. 1-től viseli. Az intézményt 1908-ban hozták létre. 1945-1963-ig tevékenysége szünetelt.

PARÁDI József: A Budapesti Magyar Királyi Állami Rendőrség személyi állományának csoportjai és a rendőri őrség, illetve a detektívtestület tagjainak feladatkörei államosítástól államosításig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 141-156.p. HU-ISSN 1216-6774.

Rendőrtiszti Atlétikai Club 1921-ben alakult a Magyar Királyi Budapesti Rendőr-főkapitányság sportegyesületként. 1945-ben megszűnt.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

S-Sz

Sutzstaffel (SS) Védőosztag. A Nemzetiszocialista Német Munkáspárt katonai és védelmi szervezete. 1925-ben állították fel. Kezdetben körzetenként 10 tagból és egy vezetőből állt. A tagoknak HITLER személyére kellett felesküdniük. A szervezet 1929-ig az SA irányítása alá tartozott. 1934. június 26.-án az SS hivatalosan is a párt fegyveres szervezetévé vált. 1940-ben létrejött a Waffen-SS ezzel a szervezet két részre tagolódott, a Waffen-SS látta el a katonai teendőket, az Allgemeine SS pedig az egyéb feladatokat. Az SS részei voltak az úgynevezett bevetési alakulatok, amelyek a Wehrmacht-ot támogatták, HITLER testőrsége, a Halálfejes Társaság, amely a koncentrációs táborokat felügyelte stb. 1938-ban a rendőrséget az SS felügyelete alá vonták. Az SS önálló egyenruhával és rangrendszerrel rendelkezett.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

SwissAir 1931. III. 26-án alapított svájci légitársaság.

SOM Krisztián: Állami útlevél-hamisítások történelmi példái. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 157-166.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szabadelvű Párt az első magyarországi liberális párt melyet 1875-ben alapított TISZA Kálmán. 1905. év kivételével 1906-ig ez a párt alakított kormányt Magyarországon. 1906. IV. 11-én a pártot feloszlatták.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szegedi Tudományegyetem az oktatási intézmény története 1581-ig vezethető vissza, amikor *BÁTHORY István* erdélyi fejedelem, lengyel király és litván nagyfejedelem megalapította a Kolozsvári Jezuita Kollégiumot. Az intézményt *II. József* akadémiai líceummá minősítette vissza, majd 1872-ben visszanyerte egyetemi státuszát. 1921-ben az oktatási intézményt — amely ekkor Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem elnevezéssel működött — Erdély román megszállását követően Szegedre menekítették. A II. világháborút követően 1962-ben az egyetemet átkeresztelték József Attila Tudományegyetemre, majd 2000-tól Szegedi Tudományegyetem néven működik napjainkig.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Székely Nemzeti Tanács a szervezet 1918. novemberében alakult Budapesten JANCSÓ Benedek gimnázium igazgató, egyetemi tanár, valamint SEBESS Dénes, dr. UGRON Gábor volt belügyminiszter és dr. UMÁNCZY Nándor országgyűlési képviselő elnöklétével. A tanács működésének a célja Erdély megvédése volt.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szovjet Hadsereg A Szovjetunió haderejét Vörös Hadsereg elnevezéssel hozták létre 1918-ban, majd 1946. február 25.-étől a haderő elnevezése Szovjet Hadsereg a Szovjetunió felbomlásáig. A hadsereg felállítását 1917. november 7.-én határozta el a Szovjetek 2. Összoroszországi Kongresszusa. A Népbiztosok Tanácsa 1918. január 28.-án hozott határozatot a Vörös Hadsereg alapítása tárgyában. 1918. február 22.-én Vlagyimir Iljics LENIN kiáltványban fordult Oroszország proletárjaihoz, amelyben fegyverbe szólította őket az oroszországi új rend védelmére. A kiáltvány nyomán létrejött mozgósítás napját, február 23.-át tekintették a Vörös Hadsereg születésnapjának. A Vörös Hadsereg politikai vezetését a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága látta el. A Szovjetunió hadserege szárazföldi, légi és haditengerészeti haderőből állt. Kezdetben a Vörös hadseregben társparancsnoki rendszert alkalmaztak azonban 1942. október 9.-én bevezették az egyszemélyi parancsnoki rendszert, a komisszárok a parancsnok politikai helyettesévé váltak.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szövetséges Ellenőrző Bizottság (SZEB) A második világháború után a győztes szövetséges hatalmak által a vesztes országokban létrehozott ellenőrző bizottságok. Az ellenőrző bizottságokban a vezető szerepet annak a szövetséges országnak a képviselője töltötte be, amelynek a hadserege a vesztes országban állomásozott. Így Magyarországon egyértelmű volt a Szovjetunió döntő súlya.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szövetségi Lég- és Gázvédelmi Egyesület a polgári légvédelmi feladatok ellátására hivatott szervezet volt a szovjetunióban a két világháború között.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szövetségekői Katonai Ellenőrző Bizottság (SZKEB) a trianoni békediktátum nyomán a győztes hatalmak által létrehozott bizottság, amelynek feladatát a trianoni békediktátumban foglaltak megvalósításának ellenőrzése, elsősorban a katonai elvárások betartásának figyelemmel kísérése alkotta. A szervezet működése 1927-ben szűnt meg.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

T-Ty

Térképészeti Intézet Lásd Magyar Királyi Katonai Térképészeti Intézet.

Turulsozövetség a két világháború közötti Magyar Királyság legerősebb társadalmi- és egyetemi szervezete.

ERNYES Mihály: Akik a Magyar Királyi Rendőrség vidéki főkapitányai voltak 1932-1944. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

U-Ü

Uprava Drzavne Bezbednosti (UDB), jugoszláv Állambiztonsági Igazgatóság, 1945-től.

ZSIGOVITS László: A határőr felderítés colja, feladatrendszere 1945-1989. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX. évf. (2020) 59-60. sz. 179-228.p. HU-ISSN 1216-6774.

V-W

Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (OKM), neve 1848-ban Nevelésügyi Minisztérium, majd 1848–1849-ben, és 1867-től 1951-ig Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium volt – 1949-ben létrejön a Népművelési Minisztérium is (1973-ig) –, 1951-től Közoktatási Minisztérium, 1953-tól Felsőoktatási Minisztérium és Közoktatási Minisztérium, 1955-től Oktatásügyi Minisztérium, majd 1973-tól Művelődésügyi Minisztérium, amely 1974-ben Oktatásügyi Minisztériumra és Kulturális Minisztériumra vált ketté, amelyet 1980-ban Művelődésügyi Minisztérium néven egyesítenek, 1990-től neve Művelődési és Közoktatási Minisztérium, majd 1998-ban Oktatási Minisztérium és Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma néven vált külön, majd azok 2006-os egyesítését követően neve Oktatási és Kulturális Minisztérium lett.

OLASZ Lajos: A csendőrség szerepe a polgári repülésben a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59-60.sz. 115-140.p. HU-ISSN 1216-6774.

Vöröskereszt nemzetközi segélyszervezet, melynek székhelye Genfben található. Létrejötté Jean Henri DUNANT svájci üzletember nevéhez köthető, aki az 1859-es Solferino-i ütközet sebesültjeinek ellátását megszervezte. Ezt követően 1863-ban megalakította az Ötök Bizottsága szervezetet, amely az 1880-ban létrejött Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának az elődje volt. Az Osztrák-Magyar Monarchiában a kiegyezés után 1872. IV. 12-én született döntés értelmében, Ausztriában és Magyarországon megkezdődött az önálló Vöröskereszt Egyletek megszervezése, melynek eredményeképpen 1881. V. 16-án Esztergomban megalakult a Magyar Szent Korona Országai Vörös-Kereszt Egylete.

SOMOGYI László: Az internálás és a rendőri felügyelet jogi háttere Magyarországon a. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 15-90.p. HU-ISSN 1216-6774.

OLASZ Lajos: A polgári (passzív) légvédelem megalapozása Magyarországon (1927-1932). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXX.évf. (2020) 59.sz. 91-114.p. HU-ISSN 1216-6774.